

Pasiūlymai Lietuvos regionų socialiniam ekonominiam vystymui panaudojant RRF lėšas

Parengė:

Dalia Matukienė, LSVV Tarybos pirmininkė

Prof.dr. Dalius Serafinas, Lietuvos mokslininkų sąjungos pirmininkas, VU,
LSVVT valdybos narys,

2021-05-07

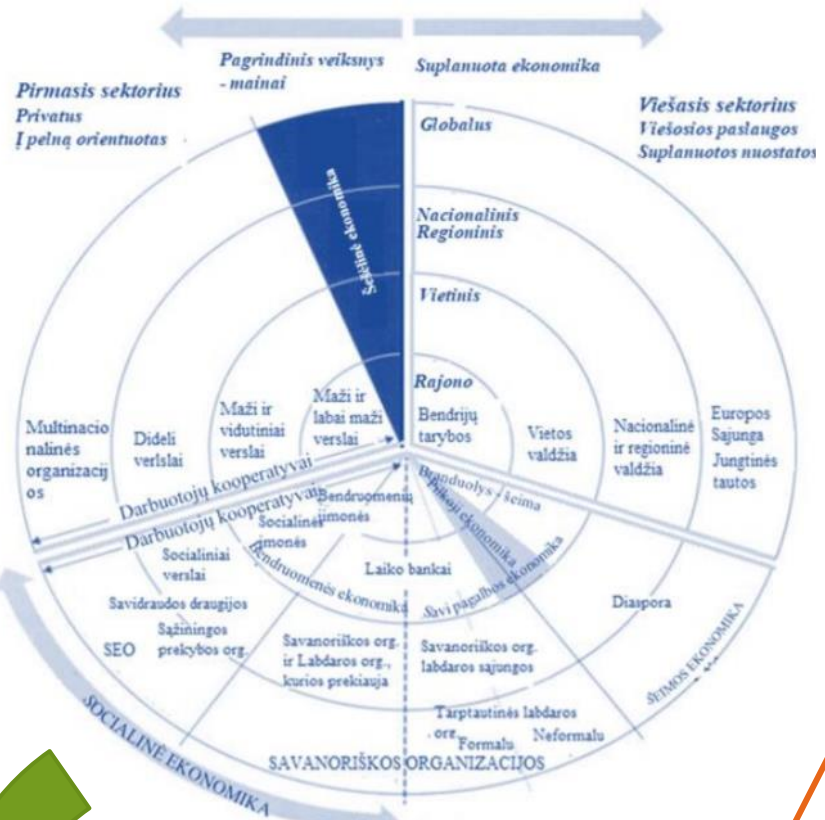
TIKSLAS:

- ▶ Globalių tendencijų veikiamos pasaulio šalių ekonomikos neišvengiamai patiria transformacijas. Vienos jų vyksta radikaliai, kitos - evoliucijos keliu.
- ▶ Šio pasiūlymo **TIKSLAS** - **kurti stabilumo svertus bei priemones, siekiant adekvataus vidinio atsako į išorės veiksnius, mažinant Lietuvos regionų socialinę ekonominę atskirtį.**
- ▶ Lietuvos mokslininkų sąjunga bendradarbiaudama su Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba bei su eile kitų socialinių partnerių (NVO) suformulavo **Socialiai orientuotos žaliosios ekonomikos (SOŽE)** koncepciją, kuri galėtų evoliucijos keliu patobulinti esamą Lietuvos ekonomikos modelį.
- ▶ NVO bendradarbiaujant su valdžios ir savivaldos institucijomis SOŽE koncepcija gali būti realizuota įgyvendinant pavyzdinius projektus ("iš apačios") ir koordinuojant esamų bei planuojamų įvairių sričių programų įgyvendinimą ("iš viršaus"), siekiant ne tik jų finansinio atsiperkamumo, bet ir socialinės, ekonominės, ekologinės, kultūrinės vertės.

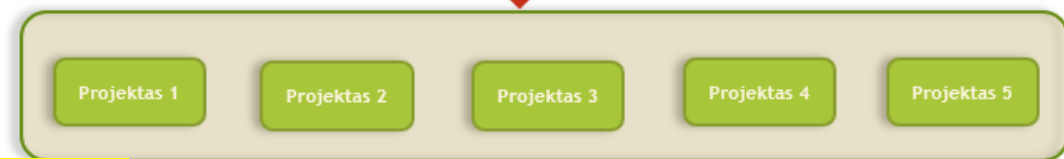
Siūlomi veiksmai:

1. Regionų socialinę ekonominę atskirtį mažinti keičiant kuriamų produktų ir paslaugų struktūrą - pereinant nuo žaliavų gamybos į galutinio produkto gamybą ir paslaugų teikimą galutiniam vartotojui, o ne koncentruojantis į išmokas ar pašalpas;
2. Sukurti socialinės ekonomikos ekosistemą, kurioje būtų apribotas monopolinių / oligopolinių struktūrų veikimas;
3. Viešųjų pirkimų procesų ir metodinių rekomendacijų tobulinimas, siekiant, kad būtų perkami aukštos pridėtinės vertės produktai už konkurencingą kainą. Sąžiningos prekybos, gamybos, ūkininkavimo sistemų įgyvendinimas, remiantis pasauline praktika;
4. Koordinuotas RFF ir kitų investicijų paskirstymas regionuose, siekiant išvengti gamybinių, socialinio paslaugų verslo „baltų zonų“ ar nepagrįsto dubliavimo;
5. Savivaldos, mokslo, verslo ir vartotojų tikslinių grupių bendradarbiavimo procesų organizavimas, siekiant subalansuoti paklausą ir vietos gamybos produktų bei paslaugų pasiūlą, užtikrinant žiedinės ekonomikos, žaliosios ekonomikos principų, priemonių, procesų ir technologijų taikymą. Apimant - eko maistą, eko statybą, eko transportą, eko energetiką;
6. Ekonomikos transformaciją įgyvendinti per pilotinius projektus 4 Lietuvos regionuose;
7. Pilotiniams projektams skirti 200 mln. Eurų investicijoms;
8. Laukiama investicijų grąža:
 1. **Socialinės ekonomikos sektoriuje įdarbinus 100 000 darbuotojų, biudžetas pasipildytų nuo 160 iki 420 mln Eurų (atsižvelgiant į 2019 m. visų sumokėtų mokesčių vienam darbuotojui; papildomai apie 300 mln.Eurų būtų sutaupyta dėl socialinių išmokų.**
 2. **Metinis BVP padidėjimas nuo 100 tūkst. darbuotojų - 3,6 mlrd. Eurų**

SOŽE programos valdymas

Siūlymo konceptuali schema:

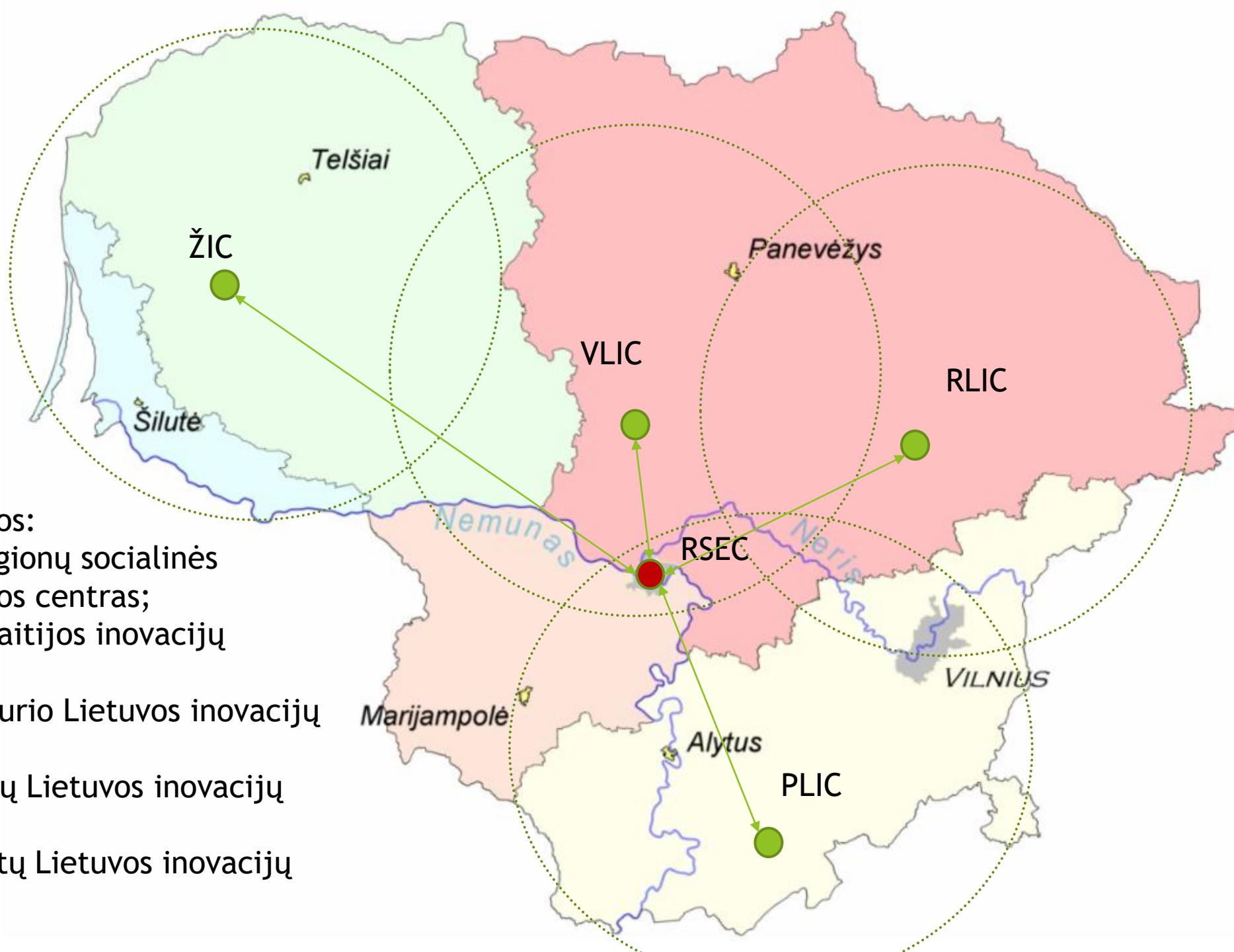
Tarpinstitucinė darbo grupė
TMTG, Maisto sistemos įgyvendinimui - sprendimai / jų įgyvendinimo kontrolė

RSEC (dalininkai - socialiniai projekto partneriai): vykdymo planas, projekto valdymas

TMTG / Maisto sistemos įgyvendinimas X regione / pilotinis projektas. Subjektai: Viešojo sektoriaus ir vartotojų tikslinės grupės, SVV, MVŪ, NVO

- Namų ūkių, piliečių baziniai poreikiai:**
- Sveikata;
 - **Eko maistas;**
 - Eko būstas;
 - Eko energetika;
 - Eko transportas;
 - Eko apranga;
 - Kokybiškas užimtumas;
 - Ryšiai, bendravimas;
 - Kultūra ir poilsis;
 - Darnus švietimas.

Santrumpos:

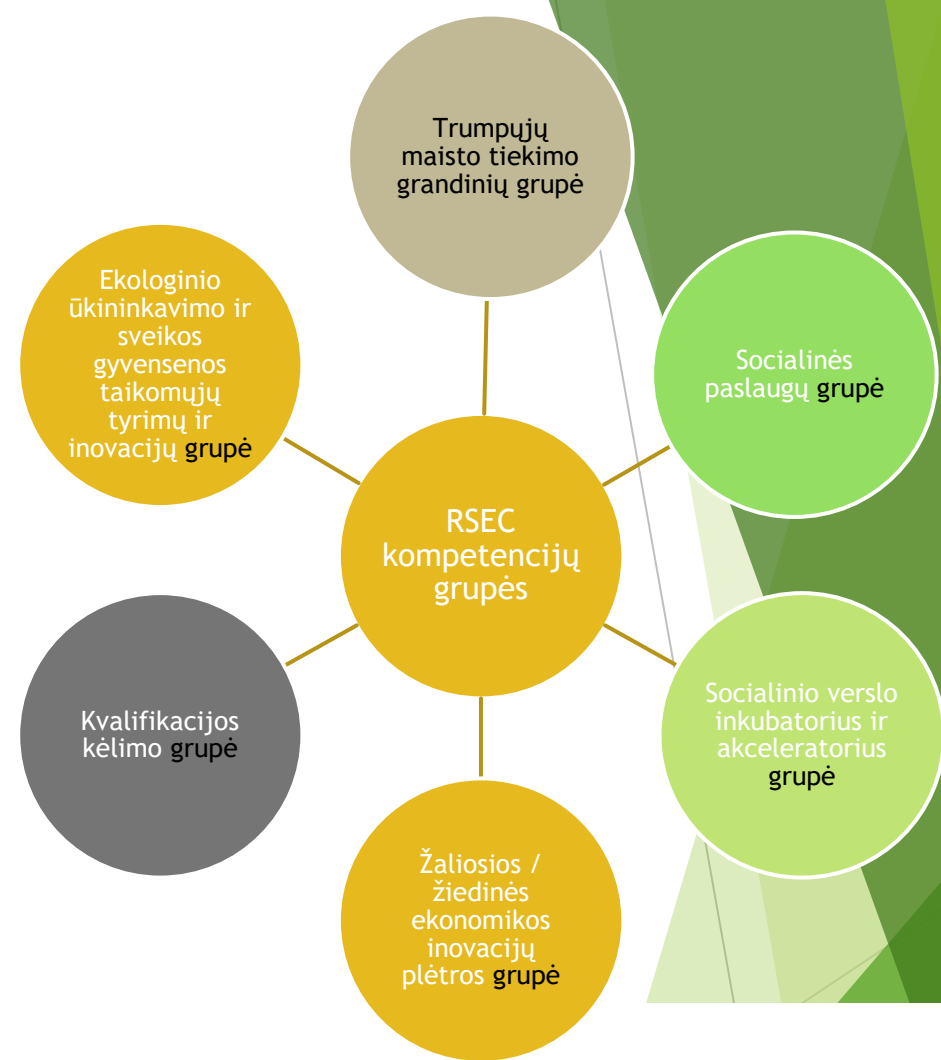
RSEC - Regionų socialinės ekonomikos centras;

ŽIC - Žemaitijos inovacijų centras;

VLIC - Vidurio Lietuvos inovacijų centras;

RLIC - Rytų Lietuvos inovacijų centras;

VLIC - Pietų Lietuvos inovacijų centras.

Regionų socialinės ekonomikos centro (RSEC) grupių sudėtis:

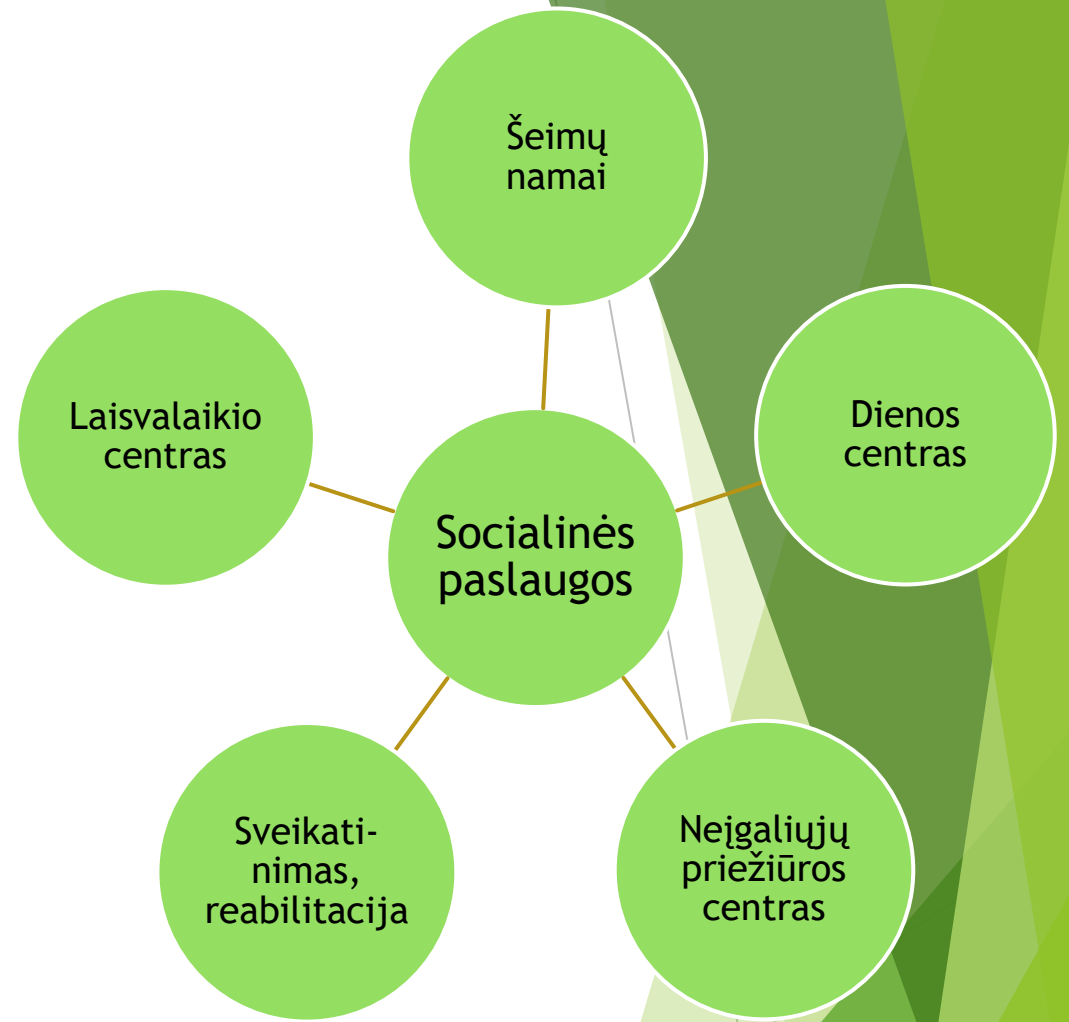
teisininkai, ekonomistai, finansininkai, IT, organizacijų vadovai - praktikai, projektų vadovai ir kt.

Veikla: Centralizuotas procesų modeliavimas ir informacijos valdymas, iniciatyvų ir lėšų koordinavimas.

Infrastruktūra: vieninga IT ir apskaitos sistema;

RSEC formavimo investicijos:	Viso:
1. TMTG kompetencijų grupė	1,060,000.00
2. Socialinių paslaugų grupė	1,444,000.00
3. Socialinio verslo inkubavimo ir akcelerav. gr.	3,476,000.00
4. Žiedinės ekonomikos ekspertų grupė	1,964,000.00
5. Kvalifikacijos kėlimo ir žmogiškųjų išteklių valdymo grupė	2,676,000.00
6. Ekologinės ir sveikos gyvensenos inovacijų grupė	676,000.00
7. IT grupė ir skaitmeninimas	4,228,000.00
8. Finansų ir apskaitos grupė	2,340,000.00
9. Marketingo ir pardavimų grupė	6,540,000.00
10. Regioninės infrastruktūros pritaikymo grupė	748,000.00
11. Projektų rengimo grupė	1,060,000.00
12. Administracija	964,000.00
12.1. Teisininkų grupė	1,060,000.00
Viso:	28,236,000.00
	Tame tarpe:
	- paslaugos: 24,736,000.00
	- Investicijos į infrastruktūrą: 3,500,000.00

- ▶ 5 gamybiniai - mokomieji cechai
- ▶ Logistikos centras
- ▶ TMTG skaitmenizacija
- ▶ Perkvalifikavimas
- ▶ Pameistrystė
- ▶ Inkubacija

Esama situacija regionuose:

- ▶ 2021 04 01 registruotas nedarbas -15,1 proc. bendras. Regionuose - iki 24 proc.
- ▶ Bedarbių – 260 000 žm.
- ▶ Palyginus su 2020 04 01 bedarbių padaugėjo 90 400 žm.
- ▶ Vienas naujas bedarbis (gavęs tik MMA) valstybei kainuoja (nedarbo išmoka mokama 9 mėn. – 3039.69 EUR
- ▶ Jeigu skaičiuotume tuos **90 400 *3 039,69 = 274 787 976 EUR**
- ▶ Pandemija -regionuose vidutiniai ūkininkai dešimtimis tonų daržovių „tręš“ laukus.

Regioninio centro investicijos:	
1. TMTG Mėsa, žuvis	11,000,000.00
2. TMTG Vaisiai ir daržovės	3,980,000.00
3. TMTG Duonos gaminiai	3,480,000.00
4. TMTG pienas	6,960,000.00
5. TMTG aliejai	4,480,000.00
6. EKO būstas - statyba	4,360,000.00
7. EKO energetika	4,360,000.00
8. EKO transportas	4,360,000.00
9. IT specialistai	792,000.00
10. Finansų ir apskaitos specialistai	488,000.00
11. Logistiniai sandėliai	8,200,000.00
12. Pardavimo vadybininkai	250,000.00
13. Teisininkas	244,000.00
Vieno centro investicijos:	52,954,000.00
	Tame tarpe:
- paslaugos:	8,804,000.00
- Investicijos į infrastruktūrą:	44,150,000.00

Dirbantys	2018 m.	2019 m.	Skirtumas
didelė	202,782	221,329	+ 18,547
Vidutinė įmonė	184,026	191,030	+ 7,004
Maža įmonė	146,021	146,026	+ 5
L. maža įmonė	543,760	548,560	+ 4,800

Apyvarta			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	35,575,910,287	38,801,706,301	+3,225,796,014
Vidutinė įmonė	19,420,263,174	20,436,086,251	+1,015,823,077
Maža įmonė	18,186,904,395	19,520,495,196	+1,333,590,801
Labai maža įmonė	23,600,129,327	25,129,908,625	+1,529,779,298

Sumokėti mokesčiai už darbuotojus, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	726,429,829	687,349,270.00	- 39,080,559
Vidutinė įmonė	643,481,794	580,656,900.00	- 62,824,894
Maža įmonė	526,625,333	449,993,910.00	- 76,631,423
Labai maža įmonė	782,395,984	622,315,820.00	- 160,080,164

Sumokėti kiti* mokesčiai, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	251,196,675	302,910,942	+ 51,714,267
Vidutinė įmonė	171,044,151	161047815.14	- 9,996,336
Maža įmonė	194,414,013	175674418.62	- 18,739,594
Labai maža įmonė	261,472,434	282045828.56	+ 20,573,395

Duomenys apie 2019 metų pokyčius, lyginant su 2018 m., rodo:

1. Versle dirbančių darbuotojų skaičius ir apyvartos didėjo;
2. Stambaus verslo apyvarta vienam darbuotojui mažėjo, o SVV įmonių ženkliai augo;
3. Darbuotojų mokesčiai vienam darbuotojui reikšmingai sumažėjo.
4. Visi mokesčiai vienam darbuotojui sumažėjo, o mažiausiai sumoka labai mažos įmonės – 1,649 Eurų/darbuotojui.
5. **Socialinės ekonomikos sektoriuje įdarbinus 100 000 darbuotojų, biudžetas pasipildytų nuo 160 iki 420 mln Eurų (atsižvelgiant į 2019 m. visų sumokėtų mokesčių vienam darbuotojui; papildomai apie 300 mln.Eurų būtų sutaupyta dėl socialinių išmokų.**
6. **Metinis BVP padidėjimas nuo 100 tūkst. darbuotojų - 3,6 mlrd. Eurų**

[*]Išskaityti: pelno, nekilnojamojo turto, žemės, aplinkos teršimo, pakuotės, loterijų ir azartinių lošimų, cukraus sektoriaus, transporto priemonių mokesčiai, mokesčiai už valstybės turto naudojimą patikėjimo teise, valstybės rinkliavos už įsigytas licencijas ir patento mokestis už verslo kiudijimą.

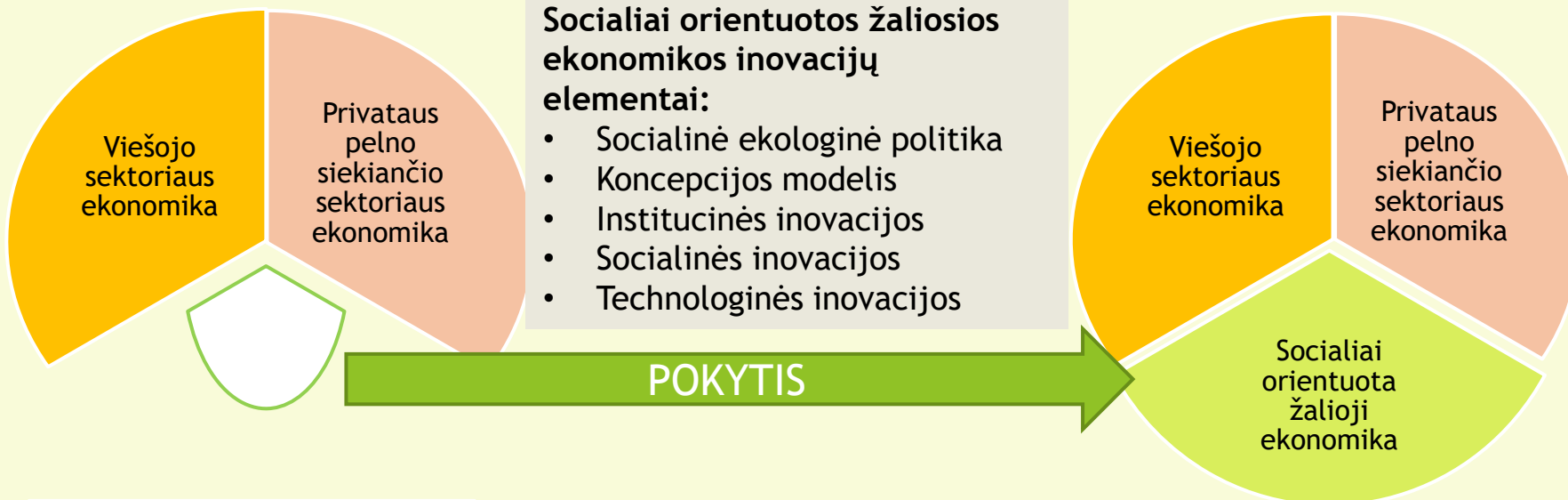
Apyvarta vienam darbuotojui, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	175,439	175,312	- 127
Vidutinė įmonė	105,530	106,978	+ 1,448
Maža įmonė	124,550	133,678	+ 9,128
Labai maža įmonė	43,402	45,811	+2,409

Sumokėti darb. mokesčiai tenkantys vienam darbuotojui, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	3,582	3,106	- 477
Vidutinė įmonė	3,497	3,040	- 457
Maža įmonė	3,607	3,082	- 525
Labai maža įmonė	1,439	1,134	- 304

Sumokėti kiti* mokesčiai vienam darbuotojui, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	1,239	1,369	130
Vidutinė įmonė	929	843	- 86
Maža įmonė	1,331	1,203	- 128
Labai maža įmonė	481	514	33

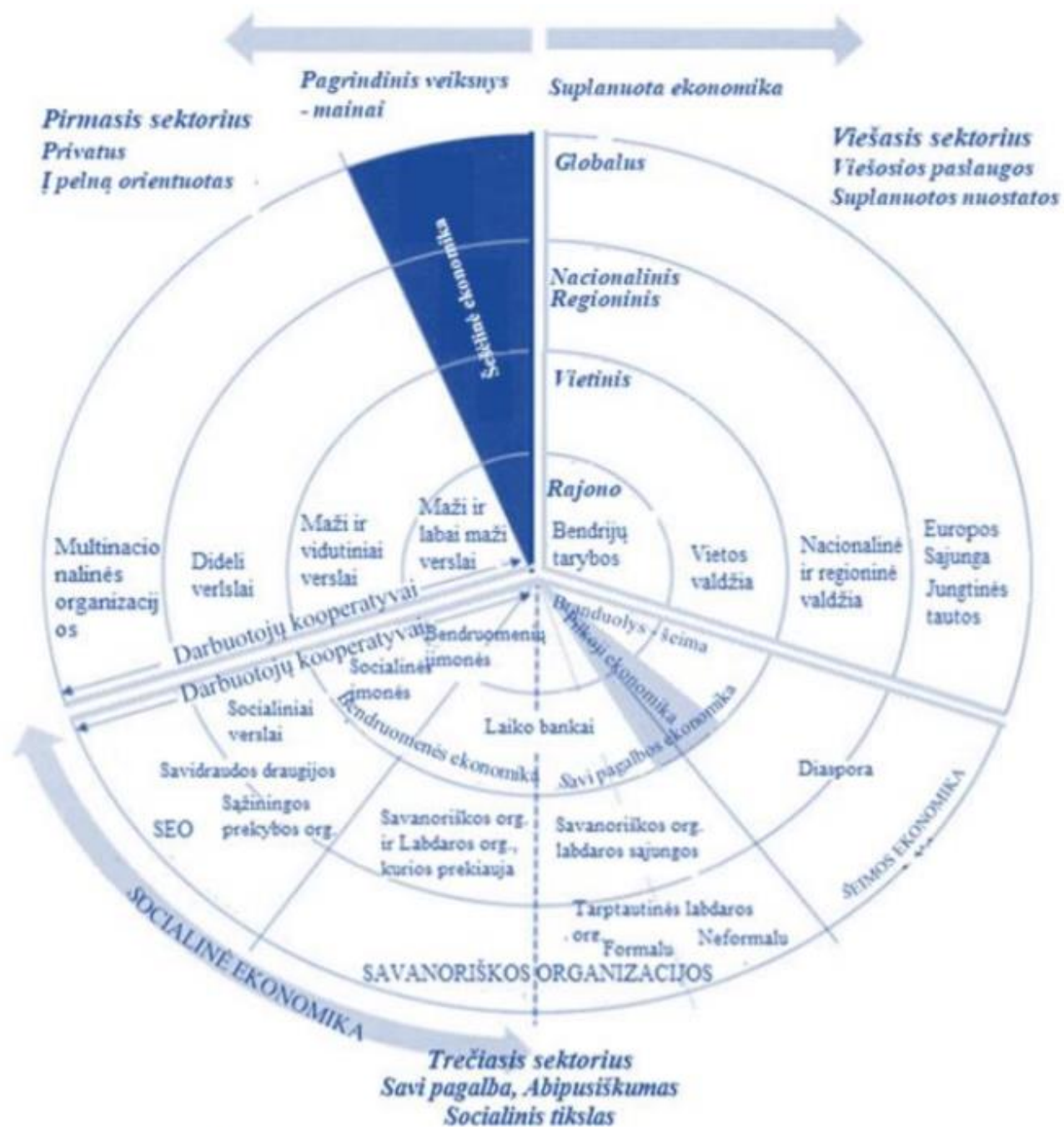
Sumokėti VISI mokesčiai vienam darbuotojui, Eur			
	2018	2019	Skirtumas
didelė	4,821	4,474	- 347
Vidutinė įmonė	4,426	3,883	- 543
Maža įmonė	4,938	4,285	- 653
Labai maža įmonė	1,920	1,649	- 271

Priemonė tikslui pasiekti – socialiai orientuota žalioji ekonomika (SOŽE)

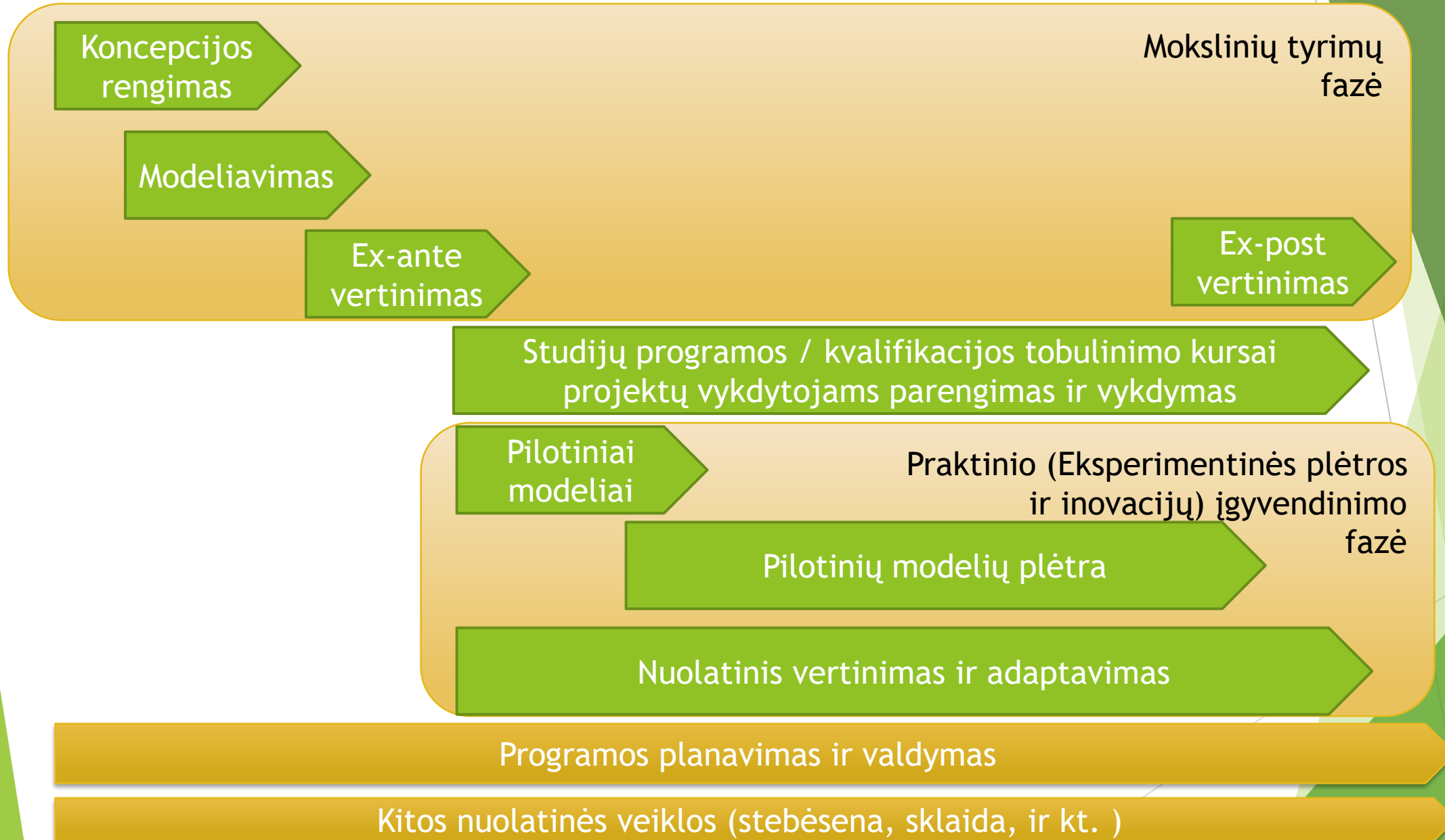
Esama situacija

Laukiama situacija

(Šaltinis: Pearce, 2003; cituojama iš Kay et al., 2016)

Mokslininkų ir ekspertų praktikų indėlis SOŽE įgyvendinimui

Lietuvos raidos perspektyva 2050 - gyvenimo kokybės užtikrinimas neviršijant ekosistemos ribų (carbon neutral)

- ▶ A. Lietuvos didmiesčiai ir globalus verslas (šį prioritetą įgyvendina kitos organizacijos ir institucijos);
- ▶ B. Lietuvos regioniniai miesteliai ir kaimai (šis prioritetas yra NVO susitarimo šalių objektas)

- ▶ LMS 5 - rių metų tikslas Lietuvos regionų socialinės, kultūrinės ir ekonominės atskirties mažinimas

Veiksmai:

- ▶ Mokslininkų įžvalgos, retrospektyvos suvokimas ir perspektyvos pramatymas;
- ▶ LMS narių patirtis aktyviai dalyvaujant pokyčiuose, sprendžiant krizes ir formuojant politiką;
- ▶ Ex-ante vertinimas;
- ▶ Pilotinių projektų inicijavimas;
- ▶ Pasiūlymai dėl programų, projektų ir išteklių (ypač - valstybinio turto esančio regionuose) horizontalus koordinavimas

Partneriai:

- ▶ NVO susitarimo 2018 09 19 šalys: LSVVT, Pagyvenę žmonės, Meno kūrėjai, Pasaulio lietuviai, šeimos ūkiai ir kiti

THE SOCIAL ECONOMY IN THE EU - A EUROPEAN SUCCESS STORY

The social economy has been gaining more and more political visibility in these past years as a model that generates positive outcomes, notably in terms of employment and social cohesion across Europe. Since the social economy is rooted in civil society and has a strong social commitment, **these enterprises and organisations offer innovative solutions to the main economic, social and environmental challenges of our time**. They are strong allies as they contribute to the achievement of key EU objectives.

Facts and figures

According to the European Economic and Social Committee study on the [Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union](#) there are 2.8 million social economy enterprises and organisations in the European Union, that employ 13.6 million people and represent 8% of the EU's GDP. We work with European institutions to shape the EU's economy based on sustainable development through a European Union which champions on cooperation, democracy, solidarity, respect for diversity, innovation and active citizenship.

DISCOVER HOW

